การศึกษาและพัฒนาเก้าอี้สตูลจากเสื่อกก สำหรับวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มทอเสื่อกก อำเภอเมือง จังหวัดตาก

A STUDY AND DEVELOPMENT OF STOOL FURNITURE FROM REED MAT FOR THE WOVEN MAT COMMUNITY ENTERPRISE, MUEANG DISTRICT, TAK PROVINCE

สมชาย บุญพิทักษ์

SOMCHAI BOONPITAK

E-mail: boonpitak.chai@gmail.com

อาจารย์สาขาออกแบบอุตสาหกรรม คณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

Lecturer Industrial Design Faculty of Fine Arts and Architecture Rajamangala University of Technology Lanna Tak

วันที่รับบทความ: 18 ธันวาคม 2568 วันที่แก้ไขเสร็จ: 8 มิถุนายน 2569 วันที่ตอบรับ: 12 มิถุนายน 2569

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลวดลายเสื่อกก พัฒนารูปแบบเก้าอี้สตูล และประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภค โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน ด้วยแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ลวดลายการทอเสื่อกกและลักษณะกายภาพของลำต้นกกที่มีรูปทรงเรขาคณิต สามารถนำมาประยุกต์เป็นแนวคิดหลักในการออกแบบผลิตภัณฑ์ได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์ 3 รูปแบบที่เชื่อมโยงกับอัตลักษณ์และระบบโครงสร้างวัสดุพื้นบ้าน ได้แก่ รูปแบบที่ 1 รูปทรงกระบอก (แรงบันดาลใจจากลำต้นกกจันทบูร) รูปแบบที่ 2 รูปทรงสามเหลี่ยม (แรงบันดาลใจจากเรขาคณิตของลำต้นกก) และรูปแบบที่ 3 รูปทรงสี่เหลี่ยม (แรงบันดาลใจจากลำต้นกกราชินี) ในด้านเทคนิคการผลิต ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้ "เทคนิคการสานลวดลายหมากรุก" ซึ่งมีความยืดหยุ่นสูง สามารถปรับขนาดลวดลายให้สอดรับกับโครงสร้างเก้าอี้สตูลแต่ละรูปทรงได้อย่างแม่นยำ ช่วยเสริมประสิทธิภาพการขึ้นรูป การรับน้ำหนัก และความคงทนของชิ้นงาน ผลการประเมินความพึงพอใจพบว่า ผู้บริโภคมีความพึงพอใจต่อ เก้าอี้สตูลรูปแบบที่ 1 (รูปทรงกระบอก) ในระดับ "มาก" (ค่าเฉลี่ย 4.22) เนื่องจากรูปทรงกระบอกมีความสอดคล้องกับคุณสมบัติของเสื่อกกในการโอบรับโครงสร้างได้อย่างต่อเนื่อง ช่วยกระจายแรงกดทับได้อย่างสมดุล ประกอบกับการใช้สีธรรมชาติและฟังก์ชันการใช้งานที่สามารถจัดเก็บของได้จริง ทำให้เก้าอี้สตูลมีความโดดเด่นทั้งในด้านความสวยงาม ความแข็งแรง และอรรถประโยชน์ใช้สอย การวิจัยครั้งนี้ถือเป็นการยกระดับภูมิปัญญาการทอเสื่อกกสู่ผลิตภัณฑ์เฟอร์นิเจอร์ร่วมสมัยที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคยุคใหม่ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับวิสาหกิจชุมชนได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การพัฒนาผลิตภัณฑ์, เสื่อกก, เก้าอี้สตูล, วิสาหกิจชุมชน, จังหวัดตาก

ABSTRACT

This research aimed to study reed mat patterns, develop stool forms, and evaluate consumer satisfaction, by studying from a sample group of 40 people with a 5 point rating scale questionnaire. Data were analyzed by using statistics of percentage, mean, and standard deviation. The research results found that the weaving patterns of reed mats and the physical characteristics of reed stems that have geometric shapes can be applied as the main concept in product design very well. The researcher presented 3 forms of product design concepts connected with local identity and indigenous material structural systems, namely Form 1 Cylindrical shape (inspired by Chanthaboon reed stems), Form 2 Triangular shape (inspired by the geometry of reed stems), and Form 3 Square shape (inspired by Umbrella papyrus reed stems). In terms of production techniques, the researcher applied the "checkered pattern weaving technique," which has high flexibility and can precisely adjust the pattern size to fit with the stool structure of each form. This helps enhance the efficiency of forming, weight-bearing, and durability of the pieces. The satisfaction evaluation results found that consumers had satisfaction toward stool Form 1 (Cylindrical shape) at a "high" level (mean of 4.22) because the cylindrical shape is consistent with the properties of reed mats in continuously wrapping the structure, helping distribute pressure balancedly. Combined with the use of natural colors and functional usage that can actually store things, it makes the stool outstanding in aesthetics, strength, and functional utility. This research is considered as elevating the wisdom of reed mat weaving to contemporary furniture products that can respond to the needs of modern consumers and sustainably increase the competitive capability for community enterprises.

Keywords: Product Development, Reed Mat, Stool, Community Enterprise, Tak Province

บทนำ

การออกแบบผลิตภัณฑ์มีอิทธิพลต่อการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของมนุษย์เกี่ยวข้องกับทุกระดับอายุทุกเพศ ทุกอาชีพ ทุกคนมีความรักสวยรักงาม เสื่อกกก็เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถนำมาเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างเรื่องราวในการออกแบบได้เช่นกัน ผลิตภัณฑ์เสื่อกกก็เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งของการนำศิลปหัตถกรรมของพื้นบ้านมาผสมผสานกับรูปแบบของการตกแต่งได้อย่างน่าสนใจ โดยวิธีการประยุกต์และออกแบบสร้างสรรค์จากหัตถกรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีหลายอย่างแต่จากเดิมขาดการพัฒนาต่อยอดหลายอย่างยังคงย่ำอยู่กับที่ในรูปแบบเดิมๆ ซ้ำไปซ้ำมา (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2546) การนำแนวทางการออกแบบและสร้างสรรค์ใหม่ๆ โดยผู้เชี่ยวชาญจึงมีความจำเป็นอย่างมากต่อการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับภูมิปัญญาเหล่านี้ เช่น การจัดเรียงร้อย รูปทรงใหม่การกำหนดสีสันในแบบใหม่ๆ การดึงเอาวิธีการสร้างสรรค์แบบบริสุทธิ์ของชาวบ้านมาใส่ความคิดและรูปแบบใหม่หรือการนำเอาสีสันรูปแบบเดิมๆ มา แต่นำนวัตกรรมทันสมัยเข้ามาสนับสนุนการผลิต ให้สามารถผลิตได้มีคุณภาพมากขึ้น โดยการคัดสรรค์ให้เหมาะสม ดึงจุดเด่นจากลวดลายนำมาออกแบบประยุกต์ใช้อย่างมีรสนิยม โดยผู้เชี่ยวชาญจะต้องเป็นผู้ประสานสร้างสรรค์การประยุกต์หัตถกรรมมาใช้ในรูปแบบของลายเสื่อกก อาจจะมาจากเค้าโครงเดิมที่งดงามแล้วสร้างสรรค์ใหม่ เป็นรูปแบบที่น่าสนใจ กลุ่มทอเสื่อกก ตำบลโป่งแดง อำเภอเมือง จังหวัดตาก ได้ประสบปัญหาด้านการพัฒนารูปผลิตภัณฑ์เสื่อกกที่หลากหลาย ทำให้แต่ละกลุ่มทำการผลิตสินค้า ผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปในรูปแบบเดิม ๆ ออกมามากเกินความจำเป็น ทำให้ลักษณะของผลงานที่ได้ไม่ได้รับการตอบรับจากลูกค้าเท่าที่ควร ปัจจุบันการแข่งขันในเรื่องการตลาดนับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น อันเนื่องมาจากผู้บริโภคมีโอกาสในการเลือกซื้อสินค้า ทั้งในรูปแบบที่พึงพอใจและ มีคุณภาพที่ได้มาตรฐาน ดังนั้นการพัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์จึงมีความสำคัญมาก ต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ วิธีการต่าง ๆ มาผสมผสานเพื่อสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ให้มีความเหมาะสม หลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่สำคัญ คือ 1) ความเป็นหน่วย (Unity) หมายถึง การออกแบบ จะต้องคำนึงถึงงานทั้งหมดให้อยู่ในหน่วยเดียวกัน

เป็นกลุ่ม เพราะจะช่วยให้ผลิตภัณฑ์เกิดความเป็นเอกลักษณ์ 2) ความสมดุล (Balancing) ความสมดุลที่เกิดขึ้นอาจมาจากองค์ประกอบต่าง ๆ กัน เช่น รูป ทรง ขนาด ความหนาแน่น สี และ 3) ความสัมพันธ์ทางศิลปะ (Relativity of Art) ได้แก่ การเน้น ส่วนสำคัญหรือจุดสนใจ (Emphasis or Center of Interest) ในงานด้านศิลปะ นักออกแบบจะต้องเน้นให้เกิดสิ่งประทับใจแก่ผู้เห็นโดยไม่ต้องบอกกล่าว ในการออกแบบผลิตภัณฑ์อาจใช้แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์มาใช้เป็นแนวทางได้ เศรษฐกิจสร้างสรรค์ คือ แนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ (Knowledge) การศึกษา การสร้างสรรค์งาน (Creativity) และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual property) ที่เชื่อมโยงกับรากฐานทางวัฒนธรรม การสั่งสมความรู้ของสังคม และเทคโนโลยี/นวัตกรรมสมัยใหม่ เพื่อผลิตสินค้าและบริการที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและคุณค่าทางสังคม ซึ่งตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในตลาดโลกได้

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้มีแนวคิดในการศึกษาและพัฒนาเก้าอี้สตูลจากเสื่อกก สำหรับวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มทอเสื่อกก อำเภอเมือง จังหวัดตาก และหาทางอนุรักษ์ลวดลายเสื่อกก เพราะมีคุณค่าความงามที่แสดงลักษณะเฉพาะท้องถิ่น มีภูมิปัญญาการสร้างสรรค์ และมีคุณค่าในทางเศรษฐกิจที่จะส่งเสริมการสร้างอาชีพในท้องถิ่น จึงนับว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ควรรักษาไว้และให้คงอยู่กับลูกหลานต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษารูปแบบลวดลายเสื่อกกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตำบลโป่งแดง อำเภอเมือง จังหวัดตาก
2. เพื่อพัฒนารูปแบบเก้าอี้สตูลจากเสื่อกก สำหรับวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มทอเสื่อกก อำเภอเมือง จังหวัดตาก
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อเก้าอี้สตูลจากเสื่อกก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

มีขั้นตอนการดำเนินงานศึกษาวิจัย แบ่งตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1.1 การศึกษาลวดลายเสื่อกก ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลภาคปฐมภูมิและข้อมูลภาคทุติยภูมิ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ด้ายการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญด้านการทอเสื่อกก จำนวน 5 คน ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 5 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Strucrured Interview) เพื่อทำความเข้าใจลวดลายการทอเสื่อกกและแนวทางในการออกแบบเก้าอี้สตูลให้เหมาะสม

1.2 พัฒนารูปแบบเก้าอี้สตูลจากเสื่อกก สำหรับวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มทอเสื่อกก อำเภอเมือง จังหวัดตาก ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง คือนักท่องเที่ยว บุคคลทั่วไปในชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดตาก จำนวน 35 คน โดยวิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถามความต้องการก่อนการออกแบบ ด้านรูปร่างรูปทรง โครงสร้าง ขนาดสัดส่วน ลวดลายเสื่อกก ประโยชน์ใช้สอยและความปลอดภัย เพื่อให้เป็นแนวทางการออกแบบเก้าอี้สตูลจากเสื่อกก

1.3 การประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อเก้าอี้สตูลจากเสื่อกก ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง คือนักท่องเที่ยว บุคคลทั่วไปในชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดตาก จำนวน 35 คน โดยวิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจด้านรูปร่างรูปทรง โครงสร้าง ขนาดสัดส่วน ลวดลายเสื่อกก ประโยชน์ใช้สอยและความปลอดภัย เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามความพึงพอใจ เพื่อประเมินความพึงพอใจของเก้าอี้สตูล

2. วิธีการดำเนินการวิจัย

2.1 การกำหนดหัวข้อการวิจัย โดยกล่าวถึงความสำคัญของหัวข้อการวิจัย, การกำหนดวัตถุประสงค์, ขอบเขตของวิจัย, ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้

2.2 ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิจัย เป็นไปตามขอบเขตของการศึกษาข้อมูล เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาเก้าอี้สตูลจากเสื่อกก

2.3 การกำหนดขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย โดยกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตอบแบบสอบถามทั้งในด้านแบบสอบถามก่อนการดำเนินการวิจัย และแบบสอบถามหลังการดำเนินการวิจัย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งแบบข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง แบบสอบถามก่อนการทำเก้าอี้สตูลจากเสื่อกกในด้านต่างๆ เช่น ด้านความต้องการการพัฒนารูปแบบรูปทรงของเก้าอี้สตูลจากเสื่อกกที่เหมาะสมกับการใช้งาน ด้านการเลือกใช้วัสดุในการผลิต โดยการออกแบบแบ่งเป็น การเสนอแบบร่างขั้นต้น (Preliminary Sketch) การนำเสนอแบบร่างครั้งที่ 2 (Sketch Design) การเสนอชิ้นงานต้นแบบ (Model) และการผลิตเก้าอี้สตูลจากเสื่อกกต้นแบบ (Prototype)

2.5 ประเมินความพึงพอใจของประชากรกลุ่มตัวอย่าง เพื่อวิเคราะห์และหาข้อสรุปของเก้าอี้สตูลจากเสื่อกกเพื่อนำมาพัฒนาต่อไป

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประกอบการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เป็นแบบสอบถามปลายปิด แบ่งเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

3.1. แบบสอบถามก่อนดำเนินโครงการ โดยการสอบถามจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 5 คนและนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเก้าอี้สตูลจากเสื่อกก จำนวน 35 คน รวมเป็น 40 คน มีวัตถุประสงค์เพื่อ สำรวจความต้องการทั่วไปของเก้าอี้สตูลจากเสื่อกกเกี่ยวกับรูปทรง วัสดุ ลวดลาย ความสวยงาม ประโยชน์ใช้สอย เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และออกแบบพัฒนา

3.2. แบบประเมินหลังการดำเนินการวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคเกี่ยวกับเก้าอี้สตูลจากเสื่อกกที่พัฒนา โดยการสอบถามจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 5 คนและนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเก้าอี้สตูลจากเสื่อกก จำนวน 35 คน รวมเป็น 40 คน

4. การรวบรวมข้อมูล

การสำรวจข้อมูลอาจมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะได้ข้อมูลมาใช้เพื่อการพัฒนา โดยแบ่งข้อมูล ตามลักษณะของแหล่งข้อมูลได้ 2 วิธี คือ

4.1 การศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ ผู้จัดทำโครงการได้ขอความร่วมมือ จากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเก้าอี้สตูลจากเสื่อกก เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลดังต่อไปนี้

4.1.1 สถานที่ในการดำเนินการวิจัยกลุ่มวิสาหกิจกลุ่มทอเสื่อกก ตำบลโป่งแดง อำเภอเมือง จังหวัดตาก

4.1.2 ศึกษาหลักการออกแบบและพัฒนาเก้าอี้สตูลจากเสื่อกก

4.1.3 ดำเนินการใช้เครื่องมือแบบสอบถาม แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในการดำเนินการวิจัย

4.2 การศึกษาข้อมูลภาคทุติยภูมิ ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลภาคเอกสาร ข้อมูลที่เกี่ยวกับลวดลายเสื่อกกรวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับหลักการออกแบบและพัฒนาเก้าอี้สตูลจากเสื่อกก เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นผู้วิจัยทำการเรียบเรียงข้อมูลและสรุปเป็นเรื่องๆเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1.การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร โดยนำข้อมูลแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์สรุปตามประเด็นต่างๆ ได้แก่ แนวคิดในการออกแบบเก้าอี้สตูล และคุณสมบัติของเก้าอี้สตูล เป็นต้น

2.การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความต้องการของเก้าอี้สตูลจากเสื่อกก และการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อเก้าอี้สตูลจากเสื่อกก โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายด้าน

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการศึกษาและพัฒนาเก้าอี้สตูลจากเสื่อกก สำหรับวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มทอเสื่อกก อำเภอเมือง จังหวัดตาก

1. ผลการศึกษาลวดลายเสื่อกก

พบว่าลวดลายเสื่อกกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีการทอเสื่อกกมายาวนาน จนเป็นกลายวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เกิดการรวมกลุ่มของสมาชิกในชุมชน ที่ต้องการหารายได้เสริมจึงได้มีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จนถึงปัจจุบัน ลวดลายพื้นบ้านอย่างลายตาราง ลายหมากรุก และลายดอกแก้ว เข้ากับงานจักสานเสื่อกก ถือเป็นการผสมผสานภูมิปัญญาดั้งเดิมเข้ากับดีไซน์ร่วมสมัย โดยลายตารางให้ความรู้สึกเป็นระเบียบและทันสมัยผ่านการขัดกันของเส้นกกต่างสี ลายหมาก

รุกช่วยสร้างจุดนำสายตาและมิติที่เด่นชัดด้วยการสลับสีที่ตัดกัน และลายดอกแก้วช่วยเพิ่มความประณีตอ่อนช้อยผ่านเทคนิคการสานที่ซับซ้อนและสะท้อนเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม การเลือกใช้ "ลายหมากรุก" ในงานจักสานเก้าอี้สตูลจากเสื่อกกเป็นการตัดสินใจที่โดดเด่น เพราะลายดังกล่าวช่วยสร้างจุดนำสายตา (Focal Point) ที่ชัดเจนที่สุดผ่านความตัดกันของคู่สี (Contrast) อีกทั้งยังสามารถสร้างมิติทางทัศนียภาพ (Visual Depth) และจังหวะทางสายตา (Visual Rhythm) ที่มีความเป็นระเบียบแต่เปี่ยมด้วยพลัง ซึ่งช่วยยกระดับเก้าอี้สตูลให้กลายเป็นผลงานออกแบบร่วมสมัยที่มีเอกลักษณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 1 การเลือกลวดลายเสื่อกกกับเก้าอี้สตูล

ลำดับที่	รายละเอียด	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1	 ลายดอกแก้ว	3.95	1.12	มาก
2	 ลายหมากรุก	4.11	0.49	มาก
3	 ลายตาราง	4.08	0.92	มาก

จากตารางที่ 1 การเลือกลวดลายของเก้าอี้สตูลจากเสื่อกก ซึ่งสามารถสรุป ได้ว่าส่วนใหญ่ ลายดอกหมากรุก มีค่าเฉลี่ย 4.11 รองลงมาคือ ลายตาราง มีค่าเฉลี่ย 4.08 และลายดอกแก้ว มีค่าเฉลี่ย 3.95 ตามลำดับ

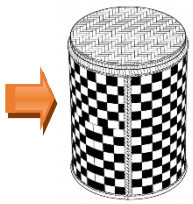
2. ผลการพัฒนารูปแบบเก้าอี้สตูลจากเสื่อกก

สำหรับวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มทอเสื่อกก อำเภอเมือง จังหวัดตาก ได้นำแนวคิดการออกแบบจากส่วนของลำต้นกกจันทบูรกับหลักการออกแบบเก้าอี้สตูล เน้นความสะดวกสบายในการใช้งาน ความแข็งแรง ความปลอดภัยและขนาดสัดส่วนที่เหมาะสม มาใช้ในการการพัฒนาแนวทางการออกแบบเก้าอี้สตูลจากเสื่อกก โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบและพัฒนาต้นแบบเก้าอี้สตูล จำนวน 3 รูปแบบ เพื่อนำไปสู่กระบวนการคัดเลือกโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านรูปร่างและรูปทรง (Form and Shape Analysis) ผลการวิเคราะห์พบว่า แบบร่างที่ 1 คือ รูปทรงกระบอก (Cylindrical Form) ซึ่งได้รับแนวคิดการออกแบบมาจากลักษณะของลำต้นกกจันทบูร เป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมที่สุดในการพัฒนาเป็นเก้าอี้สตูลจากเสื่อกก เนื่องจากมีโครงสร้างที่แข็งแรง มั่นคง มีความสวยงาม อีกทั้งยังมีการออกแบบพื้นที่ใช้สอยภายในให้มีลักษณะโปร่ง (Hollow structure) เพื่อรองรับฟังก์ชันการจัดเก็บสิ่งของ (Storage function) ซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้งานและความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

2.1 รูปแบบ IDEA SKETCH ของผลิตภัณฑ์เสื่อกก

รูปแบบที่ 1 รูปทรงกระบอก (แรงบันดาลใจจากต้นกกจันทบูร) เป็นต้นกกที่มีชื่อเสียงมากในการนำมาทำหัตถกรรม ทอเสื่อจันทบูร ลำต้นบนดินจะมีลักษณะกลมยาวเป็นเส้นเรียว จุดเด่นคือเส้นใยมีความหนา เหนียว แข็งแรง และมันวาวเป็นพิเศษเมื่อนำมาทอ

ภาพที่ 1 แบบร่างแบบที่ 1 รูปทรงกระบอกได้แนวคิดจากลำต้นกกจันทบูร

รูปแบบที่ 2 รูปทรงสามเหลี่ยม (แรงบันดาลใจจากเรขาคณิตของลำต้นกก)แนวคิดการออกแบบเก้าอี้สตูลต้นกกเป็นวัสดุธรรมชาติที่มีความยืดหยุ่นสูง ระบายอากาศได้ดี และสะท้อนถึงงานหัตถกรรมที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตดั้งเดิม

ภาพที่ 2 แสดงแบบร่างแบบที่ 2 รูปทรงสามเหลี่ยมได้แนวคิด

รูปแบบที่ 3 รูปทรงสี่เหลี่ยม (แรงบันดาลใจจากลำต้นกกราชินี) การนำมาพัฒนารูปทรงสี่เหลี่ยมมุมมนตามภาพ จึงเป็นการหยิบเอาเอกลักษณ์ความเหลี่ยมที่เป็นสันมุมเด่นชัดของหน้าตัดลำต้นกกราชินี มาประยุกต์และคลี่คลายรูปทรง (Simplify) ให้มีความโค้งมน นุ่มนวล

ภาพที่ 3 แสดงแบบร่างแบบที่ 3 รูปทรงสี่เหลี่ยมได้แนวคิดจากลำต้นกกราชินี

2.2 การวิเคราะห์รูปร่างรูปทรงของเก้าอี้สตูลจากเสื่อกก

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ด้านรูปร่างรูปทรงของเก้าอี้สตูลเสื่อกก

ลำดับที่	รายละเอียด		$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
	ข้อมูล	ภาพประกอบ			
1	แบบที่ 1 รูปทรงกระบอก		4.22	1.07	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลำดับที่	รายละเอียด		$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
	ข้อมูล	ภาพประกอบ			
2	แบบที่ 2 รูปทรงสามเหลี่ยม		3.82	1.15	ปานกลาง
3	แบบที่ 3 รูปทรงสี่เหลี่ยม		4.17	0.93	มาก
รวม			**4.07**	**1.05**	

จากตารางที่ 2 การวิเคราะห์รูปร่างรูปทรงของเก้าอี้สตูลเสื่อกก ผลการวิเคราะห์พบว่ารูปร่างรูปทรงที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ รูปแบบที่ 1 รูปทรงกระบอก มีค่าเฉลี่ย 4.22 ลองลงมาคือรูปแบบที่ 3 รูปทรงสี่เหลี่ยม มีค่าเฉลี่ย 4.17 และรูปแบบที่ 2 รูปทรงสามเหลี่ยม มีค่าเฉลี่ย 3.82 ตามลำดับ

3. ผลประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคมีต่อเก้าอี้สตูลจากเสื่อกกรูปแบบใหม่

ผู้บริโภคที่มีต่อเก้าอี้สตูลจากเสื่อกกรูปแบบใหม่ ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นให้มีความโดดเด่นและแตกต่างจากเก้าอี้สตูลเดิมในท้องตลาด พบว่าผลการประเมินจากกลุ่มผู้ผลิตและกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจในตัวเก้าอี้ ทั้งนี้ผลการประเมินครอบคลุมใน 3 ด้านหลัก ได้แก่ ด้านโครงสร้าง (Product structure), ด้านประโยชน์ใช้สอย (Functionality) และด้านความสวยงาม (Aesthetics) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการออกแบบเก้าอี้สตูลใหม่สามารถตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การออกแบบเก้าอี้สตูลจากเสื่อกก

ลำดับ	รายการ	การพัฒนาเก้าอี้สตูลจากเสื่อกก					
		รูปแบบที่ 1		รูปแบบที่ 2		รูปแบบที่ 3	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ด้านโครงสร้าง							
1	การนำเสื่อกกมาพัฒนาเก้าอี้สตูลเหมาะสม	4.28	0.75	4.07	0.86	4.15	0.83
2	โครงสร้าง ความแข็งแรงในการใช้งาน	4.45	0.71	3.82	0.98	4.25	0.70
3	ความสะดวกสบายในการใช้งาน	4.33	0.83	3.87	1.11	4.00	0.93
4	สัดส่วนความสูงมีความเหมาะสมกับการใช้งาน	4.42	0.71	4.00	0.90	4.30	0.79
ผลรวม		**4.37**	**0.75**	**3.94**	**0.96**	**4.17**	**0.81**
ด้านประโยชน์ใช้สอย							
1	รูปทรงของเก้าอี้สตูลมีความเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย	4.48	0.60	4.00	0.90	4.23	0.77
2	การนำเสื่อกกมาพัฒนาเก้าอี้สตูลมีความเหมาะสม	4.45	0.71	4.23	0.77	4.30	0.72
3	เก้าอี้สตูลมีความเหมาะสมกับการนำไปตกแต่งบ้านพักอาศัย	4.35	0.62	4.17	0.81	4.25	0.75
4	มีที่เก็บของ มีประโยชน์ใช้สอยมาก	4.30	0.83	4.00	0.90	4.00	0.90
5	สามารถทำความสะอาดได้ง่าย	4.45	0.71	4.17	0.81	4.28	0.78
ผลรวม		**4.40**	**0.69**	**4.11**	**0.83**	**4.21**	**0.78**
ด้านความสวยงาม							
1	รูปแบบเก้าอี้สตูลมีความเหมาะสมกับการเสื่อกกมาร่วมออกแบบ	4.48	0.60	4.00	0.90	4.28	0.78

ลำดับ	รายการ	การพัฒนาเก้าอี้สตูลจากเสื่อกก					
		รูปแบบที่ 1		รูปแบบที่ 2		รูปแบบที่ 3	
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
2	รูปแบบเก้าอี้สตูลมีความสวยงาม สะดุดตา น่าสนใจ	4.45	0.71	4.25	0.75	4.49	0.60
3	สามารถนำไปตกแต่งบ้านพักอาศัยได้อย่างเหมาะสม	4.42	0.59	4.22	0.73	4.30	0.72
ผลรวม		**4.45**	**0.63**	**4.15**	**0.79**	**4.45**	**0.70**

จากตารางที่ 3 พบว่ารูปแบบที่ 1 เป็นรูปแบบที่ผู้บริโภคให้ความพึงพอใจในด้านต่างๆ มาก ได้แก่ ผลรวมด้านโครงสร้าง ค่าเฉลี่ย 4.37, ผลรวมด้านประโยชน์ใช้สอย ค่าเฉลี่ย 4.40 และผลรวมด้านความสวยงาม ค่าเฉลี่ย4.45 รองลงมารูปแบบที่ 3 ผลรวมด้านโครงสร้าง ค่าเฉลี่ย 4.17, ผลรวมด้านประโยชน์ใช้สอย ค่าเฉลี่ย 4.21 ผลรวมด้านความสวยงาม ค่าเฉลี่ย 4.15 และรูปแบบที่ 1 ผลรวมด้านโครงสร้าง ค่าเฉลี่ย 3.94, ผลรวมด้านประโยชน์ใช้สอย ค่าเฉลี่ย 4.11 ผลรวมด้านความสวยงาม ค่าเฉลี่ย 4.15 ตามลำดับ

อภิปรายผล

การสรุปผลการวิจัยการศึกษาและพัฒนาเก้าอี้สตูลจากเสื่อกก สำหรับวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มทอเสื่อกก อำเภอเมือง จังหวัดตาก สามารถสรุปได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การพัฒนาผลิตภัณฑ์และการสร้างมูลค่าเพิ่ม ผลการศึกษาพบว่าการพัฒนาลวดลายและการปรับเปลี่ยนรูปทรงของเสื่อกกให้กลายเป็นเก้าอี้สตูลร่วมสมัยนั้น สอดคล้องกับแนวคิดของ ลักษณาพรโรจน์ พิทักษ์กุล (2553) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการสร้างมูลค่าเพิ่มการทอเสื่อกก ซึ่งเน้นย้ำว่าการออกแบบและพัฒนาสินค้าให้มีความทันสมัยและตรงตามความต้องการของผู้บริโภค เป็นหัวใจสำคัญในการยกระดับงานหัตถกรรมพื้นบ้านสู่ผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถนำจุดแข็งด้านการผลิตวัตถุดิบที่มีคุณภาพในท้องถิ่น

มาผสมผสานกับการพัฒนารูปแบบเก้าอี้สตูลใหม่ ทำให้เสื่อกกที่เคยเป็นเพียงของใช้ทั่วไป ถูกยกระดับเป็นสินค้าที่มีอัตลักษณ์และมูลค่าสูงขึ้น

2. การออกแบบผลิตภัณฑ์ให้เป็นเฟอร์นิเจอร์ร่วมสมัยที่สะท้อนเอกลักษณ์ชุมชน การออกแบบเก้าอี้สตูลทรงกระบอกที่ได้รับแรงบันดาลใจจากธรรมชาติ โดยคำนึงถึงความสะดวกในการใช้งานและการประหยัดพื้นที่นั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิกาญจน์ นารถโคษา (2556) ที่เน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่ง ให้สะท้อนเอกลักษณ์ของชุมชน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการเลือกใช้รูปทรงที่ไม่ซับซ้อนแต่มีประสิทธิภาพในการใช้งาน (Functional Design) สามารถทำให้ผลิตภัณฑ์จากเสื่อกกเปลี่ยนสถานะจากงานจักสานพื้นบ้านมาเป็น "เฟอร์นิเจอร์ร่วมสมัย" (Contemporary Furniture) ที่มีความแข็งแรงและสามารถจัดวางในพื้นที่จำกัดได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์เข้าถึงกลุ่มผู้ใช้งานในยุคปัจจุบันได้ดีขึ้น

3. ปัจจัยความสำเร็จและการยอมรับของผู้บริโภค ผลการศึกษาความพึงพอใจในระดับ "มาก" ทั้งในด้านการออกแบบ ประโยชน์ใช้สอย และความสวยงาม สอดคล้องกับแนวคิดของ Khunprab, Saributr and Khiaomang (2015) ซึ่งได้เสนอไว้ว่าปัจจัยสำคัญในการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชนมี 5 ด้าน ได้แก่ การออกแบบร่วมสมัย, คุณค่าทางจิตใจและศิลปะพื้นบ้าน , การใช้สอย, ต้นทุนผลิตภัณฑ์ และการเพิ่มมูลค่า งานวิจัยนี้ได้ยืนยันความถูกต้องของแนวคิดดังกล่าว โดยพบว่าเมื่อนำจุดเด่นของเสื่อกก คือลวดลายที่สวยงามมาบูรณาการเข้ากับการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ที่แตกต่าง ช่วยให้เกิดการตอบรับที่ดีจากนักท่องเที่ยวและผู้บริโภค ซึ่งไม่เพียงแต่สร้างความพึงพอใจในตัวผลิตภัณฑ์เท่านั้น แต่ยังเป็นการสืบทอดวิถีชีวิตคนในตำบลโป่งแดงและสร้างรายได้เสริมให้แก่ชุมชนได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. (2546). **พจนานุกรมหัตถกรรม เครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้าน**. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.

ลักษณาพรโรจน์ พิทักษ์กุล. (2553). **การสร้างมูลค่าเพิ่มการทอเสื่อกกเพื่อเศรษฐกิจของชุมชนตำบลกระทุ่มแพ้วอำเภอบ้านสร้างจังหวัดปราจีนบุรี**. ปราจีนบุรี: เครือข่ายอุดมศึกษาภาคตะวันออก.

ศศิกาญจน์ นารถโคษา. (2556). **ศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่ง ให้สะท้อนเอกลักษณ์ของชุมชน**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อุดมศักดิ์ สาริบุตร. (2550). **ออกแบบเฟอร์นิเจอร์**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

Khunprab, P., Saributr, U., & Khiaomang, K. (2015). **Study and development contemporary product from bulrushresidue**. Journal of Industrial Education, 14(3), 352-359.